

MAKALE

İLK TÜRK OTOMOBİLİ DEVRİM

İsmail Hakkı ERDEM

İlk Türk Otomobili «DEVİRİM»

Türk otomobilciliğinin ilk eseri olan «Devrim» marka otomobili, geçenlerde Devlet Başkanı Cemal Gürsel'e gösterilmiştir. Eskişehir Cer atelyelerinde yapılan 4 silindürlü, 130 km. süratindeki arabalardan siyah renklisine, izmitli bir teçir 500,000 liraya tãlib olmuştur. Devrim oto sanayiinde atılan ilk adımdır.

Londra'da Earls Court 'da her sonbahar muntazam tertiplenen otomobil sergisi bu yıl da çeşitli milletlere mensup otomobil sanayii müesseselerinin iştirakiyle büyük ilgi toplamıştır. İngiliz arabalarını geçen sayıda vermiştik. Bu sergide teşhir edilen Ford Serisinin en yeni modellerini de aşağıdaki sayfalarda bulacaksınız.

SERGİDEKİ TÜRK SPIKER -
Binlerce ziyaretçiyi celbeden otomobil sergisi, Londra Radyosunun Türkçe yayınlarında tafsilatlı olarak anlatılmıştır. Yanda Londra Radyosunun Türk spikerlerinden Sabih Akyöler, 1962 model bir arabayı tanıtıyor.

Türk Otomobilciliğinin ilk eseri olan " Devrim" marka otomobil, geçenlerde Devlet Başkanı Cemal Gürsel'e gösterilmiştir. Eskişehir Cer atölyelerinde yapılan 4 silindir, 130 km. süratindeki arabalardan siyah rengine, İzmirli bir tacir 500.000 liraya talip olmuştur. Devrim oto sanayinde atılan il adıdır.

FAIRLANE- İki ve dört kapılı tipleri bulunan bu model Falcon ve Galaxie modellerinin vasıflarını üzerinde toplamıştır. Boy itibarıyla Falcon'dan uzun Galaxie'den kısadır. Düz altı veya V sekiz silindiri tipleri vardır. 4,400 devirli ve 145 beygirlik büyük motorunun ağırlığı 45 kiloyu geçmez.

THUNDERBIRD- İki kişilik olan bu spor arabanın açılır kapanır plastik tavanlı ve kapalı tipleri vardır. Yıllardan beri devam edegelen biçimde çok büyük değişme yapılmamıştır. Yüzden fazla yeni buluş bu modelde tatbik edilmiştir.

FALCON- Geçen seneki modellere nazaran, ön cam, pancur tamamen değiştirilmiş, arka lambalar büyütülmüştür. Buna karşılık iç ve dış ölçüleri eskilerinin aynı bırakılmıştır. İdeal aile arabasıdır. Gösterge tablası gayet şık yapılmıştır.

ANGLIA, ESTATE CAR - Anglia Sedan tipinin ünlü rally yarışlarını kazanmış olan 4 silindiri motorla mücehhez olan bu küçük araba hem hizmet hemde tenezzüh işine elverişlidir. İki kapılı fevkalade ekonomik olan model, şimdiden dünyanın dört bucağına sevk edilmeye başlamıştır.

Türkiye Sanayi Tarihinin çok önemli bir yapıtaşını oluşturan DEVRİM OTOMOBİL 'lerinin talihsiz öyküsü: son zamanlarda aradan geçen 47 yıla rağmen unutulmamıştır.

Bu yaşanmış öyküyü canlandırarak sinema ekranlarına taşıyan filmin, senaryo yazarı ve filmi canlandıran oyunculara canı gönülden tebrik eder, unutulmuş bir öykünün yeniden hatırlanmasına vesile oldukları için tebrik ederim.

Hazırlanan filmi 2 kez seyretme imkanım oldu. Torunlarım ve meslekten olan ailemiz ile birlikte filmi heyecanla hatıralarımızı anarak seyrettik.

İkinci defa Eskişehir MMO oda başkanı Sayın R. Erhan KUTLU'nun üyelerle birlikte tertip ettikleri toplantıda DEVRİM otomobilinin imalatında bir fiil çalışmış kaynak kişi olarak çalışmalarımızı ve hatıralarımızı anlatmak üzere davet edildim. Film başlamadan önce seyirci ve meslektaşlarımın sorularını cevaplama imkanım oldu. Devrim otomobili hakkında geçmiş tarihlerde basında yazılmış olumlu bir bilgi ve resim bulabilir miyim diye kendi arşivimi gözden geçirdim. Nihayet 1961 yılı hayat mecmuasında Devrimin bir resmine rastladım. Hayat mecmuasının bu sayfasında devrimin fotoğrafı aynı tarih deki yabancı çağdaş otomobillerle bir arada görünüyordu. Bu çok güzel bir görüntüydü. Çok duygulandım. Devrim otomobili bu çağdaş model otomobillerle ne güzel bir duruşu vardı.

Ve devrimin altında şu yazı vardı:

"İzmirli bir işadamı 500.000 TL bedelle Devrim otomobilini satın almayı arzuladığını belirtiyor"

Bunun içinde 1961 darbe hükümeti ulaştırma bakanı Orhan MERSİNLİ, ye müracaat ettim. O tarihte bir gazetede haber olarak geçiyor.

İzmirli işadamının bu teklifi belki biraz popülist olarak düşünülebilir. Fakat bir gerçeği de unutmamak gerekir.

Vatanımızda yerli imalat gerektiği 60-70 sene önceden anlaşılmıştır. Bu hususta Gerek özel sektörde gerek ulusal tesislerimizde hava, deniz, kara kuvvetleri ihtiyaçlarımızı kendi kaynaklarımızla yapabilme kararının alınmasına rağmen, yapılanlara tam anlamıyla sahip çıkılmamasına ve sonuçlar alınmasına rağmen ya durdurulmuş ya da uğraşanlardan hesap sorulmuştur.

Nitekim Devrim otomobilleri cumhurbaşkanı Cemal GÜRSEL'e 29 Ekim 1961 tarihinde teslim merasiminde trajik benzin bitme olayı bu projenin sonu olmuştur.

Bundan sonra kimse üzerine düşmemiştir. Hatta imal edilmesini en çok isteyen Cemal GÜRSEL Paşa bu işe sahip çıkmamıştır. Eskişehir'deki Devrim otomobili dışında Diğer Otomobiller hurdaya çıkarılmıştır. Devrimin Eskişehir'de imalatı için cumhurbaşkanlığı 1 400 000 TL Tahsilat ayırmıştır. Sonra 900 000 liraya düşürülmüştür. Bu tahsisatla 4 otomobil 7 motor 3 ayrı şanzıman üretilmiştir.

Muhasebeciler, Devrim için yapılan harcamaları fatura edecek hesap yeri bulamadıkları diğer 3 adet devrimin Ankara TCDD motor fabrikasına hurda yazılarak ortadan kaldırılmıştır.

Bu arada Eskişehir demiryolu fabrikaları bu ilk yapılan Devrim otomobiline sahip (TÜLOMSAŞ) çıkmıştır.

434 Sicil No Mak. Müh.

İsmail Hakkı ERDEM

2 Şubat 2009

